

Mitä on digitaalinen seksuaalinen häirintä ja miten se meihin vaikuttaa?

Minerva Kettukuja

@suavarten_mine

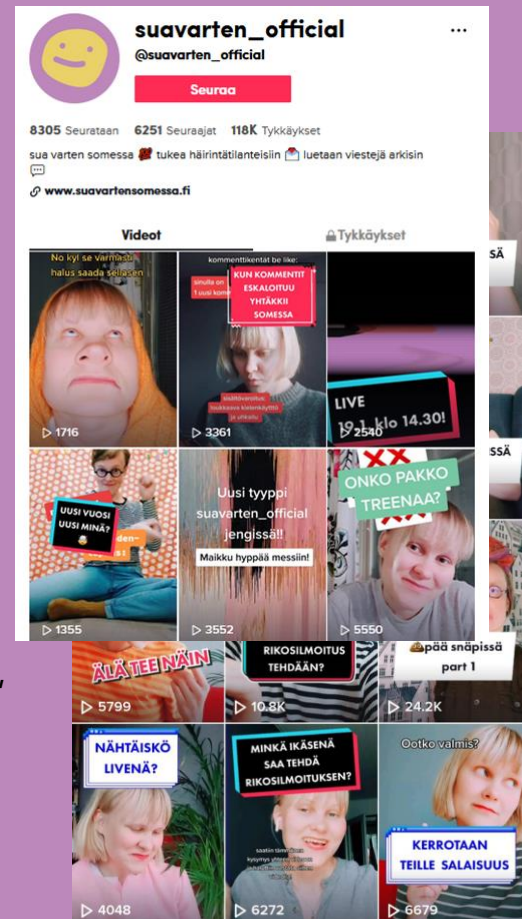
hanketyöntekijä ja digitaalisen nuorisotyön asiantuntija

Sua varten somessa /Nicehearts ry

Sua varten somessa – kehittämishanke joka vähentää kaltoinkohtelun kokemuksia somessa

- Hankkeen taustaorganisaatiot: **Loisto Setlementti, Kuopion Setlementti Puijola ry** ja **Nicehearts ry**.
- Sosiaali- ja terveysministeriön (STEA) tukema valtakunnallinen verkkonuorisotyön kehittämishanke (2020-2022).
- Kohderyhmä on 8-21 -vuotiaat lapset ja nuoret.
- Tavoitteena vähentää somessa tapahtuvaa, lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa seksuaalista häirintää, ahdistelua ja väkivaltaa.
- Vuoden 2020 aikana **970** pidempää yksityiskeskustelua nuorten kanssa, vuonna 2021 jo **2800**, joista häirintään liittyi **70%**.
- Vuonna 2021 tehtiin **175** tutkintapyyntöä keskusrikospoliisille ja paikallispoliiseille.

Pohdi samalla:

Mitä tässä tapahtuu?

Missä vaiheessa viestittelyä huoli herää?

Kuinka keskustelussa pyritään luomaan luottamusta?

Tekeekö joku keskustelussa jotain väärää/ onko keskustelussa syyllisiä?

Mitä tässä tapahtuu?

Grooming eli lapsen tietoinen valmistelu ja houkuttelu seksuaaliväkivaltaan

Toimiiko joku väärin? Onko syyllisiä?

Nuori ei tee keskustelussa mitään väärää. On luonnollista, että hänestä imartelu ja kehuminen tuntuu kivalta.

Täysi-ikäisellä henkilöllä puolestaan ei ole mitään syytä laittaa seksuaalissävytteisiä viestejä alaikäiselle.

Aikuinen syyllistyy tässä viestittelyssä jo useampaan rikokseen.

Missä vaiheessa viestittelyä huoli herää?

- Ikäeron selvityssä
- Suhteen laajuuden ilmetessä
- Keskustelun kestosta
- Aiempi seksuaalinen toiminta, johon vihjataan
- Tapaamisen suunnittelusta

Kuinka keskustelussa pyritään luomaan luottamusta?

- kehuminen
- imartelu
- kannustaminen
- huomionosoitukset
- kiinnostuminen

Grooming eli lapsen houkutteleva seksuaalisiin tarkoituksiin

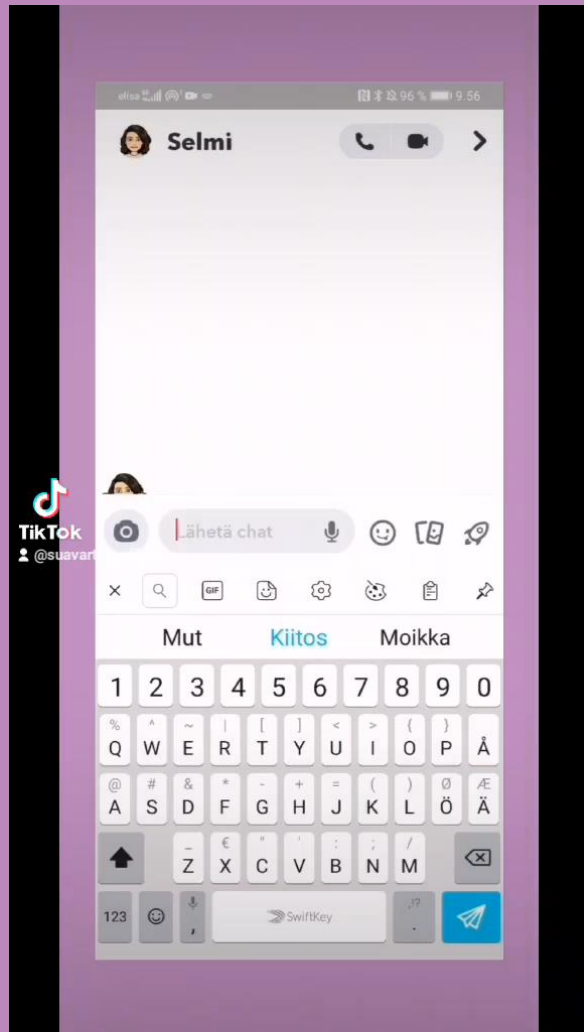
- **Grooming on aikuisen lapsen kohdistamaa seksuaaliväkivaltaa.**
 - ... on aikuisen tietoista ja tavoitteellista toimintaa
 - ... on toimintaa, jossa aikuinen luo olosuhteet, joissa lapsen kohdistuvan väkivallan tekeminen on mahdollista.
 - ... voi tapahtua kasvotusten tai somessa
 - ... voi tapahtua hyvin nopeasti tai edetä hitaasti.
 - ... ei riipu nuoren sukupuolesta
- **Groomaava aikuinen**
 - ... voi olla lapselle tuttu tai tuntematon.
 - ... on usein taitava saamaan lapsen luottamuksen
- **Groomaavalla aikuisella voi olla kohteena samanaikaisesti useita lapsia.**
- **Lapsen houkutteleva seksuaalisiin tekoihin tai sen yrittäminen on AINA**

rikos

Seksuaalinen häirintä somessa

- Asiaton kommentointi
"haluisin riisuu ton uikkarin sun päältä"
- seksualisoiva kommentointi ja "kehuminen"
"upeat muodot" "tota persettä kun pääsis kokeilee"
- vihjailevat, ehdottelevat tai seksuaaliset viestit
"musta ois kiva nähdä vähän enemmän"
- alastokuvien lähettäminen (ilman lupaa)
- alastonkuvien pyytäminen tai niiden kiristäminen
- kameran edessä tapahtuva riisuuntuminen tai koskettelu tai siihen painostaminen/
kiristäminen

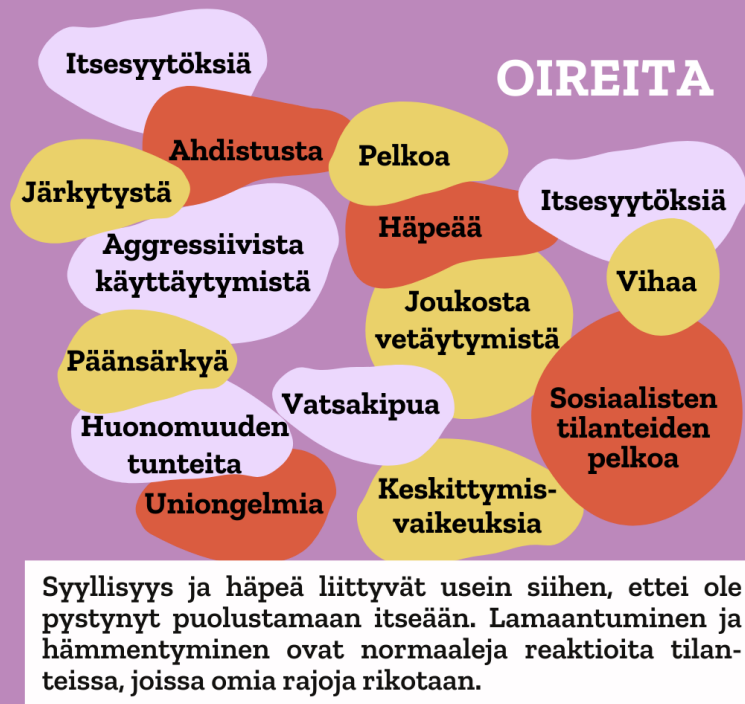
Seksuaalinen häirintä + rikoslaki

- **Alastonkuvat aka nudet (genitaalit, rintaa, takamusta yms. seksualisoidut kuvat)**
 - Lähettäminen alle 16-vuotiaalle on **AINA RIKOS** (oli kuva toivottu tai ei)
 - Lähettäminen yli 16-vuotiaalle on **RIKOS**, jos kuva ei ole toivottu ja teon katsotaan joko halventavan vastaanottajaa tai häiritseviä viestejä on lähetetty toistuvasti
 - Kuvien pyytäminen, niiden lähettämiseen painostaminen on **AINA RIKOS**, jos kohde on alle 16-vuotias
 - Alastonkuvan hallussapito alle 18-vuotiaasta on **RIKOS** (**sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito**)
 - Levittäminen on **AINA RIKOS**
 - Kahden alle 16-vuotiaan keskenäisessä molempien suostumukseen perustuvassa alastonkuvien lähettelyssä sovelletaan lakia samoin kuin seksissä.
- **Sexting (seksuaalissävytteiset viestit)**
 - Viestien lähettäminen alle 16-vuotiaalle on **AINA RIKOS**
 - Jos vastaanottaja on alle 18-vuotias ja lähettäjä auktoriteettiasemassa häneen nähden on kyseessä **RIKOS**
 - Aikuisella ei ole mitään syytä laittaa lapselle seksuaalissävytteisiä viestejä!
- **Sexting ja nudet ovat kumpikin asioita, joista tulee aina etukäteen keskustella viestittelykumppanin / viestien kohteen kanssa.**

Häirinnän vaikutukset

- Häirintää tapahtuu somessa ja fyysisesti joka päivä.
- On tärkeää, että häirintä otetaan aina vakavasti riippumatta missä tai kenen toimesta se on tapahtunut
- Kaikki sukupuolet kokevat häirintää somessa on kuitenkin selvää, että ilmiö on sukupuolittunut.
- Erityisen haavoittuvaisessa asemassa somehäirinnän suhteen ovat sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt.
- Somessa tapahtuva digitaalinen häirintä voi aiheuttaa aivan yhtä vakavia ja moninaisia seurauksia kuin fyysinenkin häirintä.
- Seuraukset ovat aina yksillöllisiä
- Somessa tapahtuneen häirinnän erityispiirteenä pelko siitä, että materiaalia ei saa poistettua

Häirinnän vaikutukset

- Mitä nuorempana häirintää joutuu kokemaan sitä kehittymättömämmät ovat henkilön kyvyt suojata itseään häirinnältä ja toipua kokemuksesta
- Esimerkiksi nuoren käsitys omasta kehosta ja sen arvokkuudesta muodostuu siitä mitä kehosta sanotaan ja kuinka siihen suhtaudutaan
- Jokaisella nuorella on oikeus keholliseen ja seksuaaliseen kasvurauhaan.
- **Tämä tarkoittaa sitä ettei kukaan saa vahingoittaa nuoren kehitystä ja kasvua**
- Nuorella on myös oikeus omiin seksuaalisiin suhteisiin sekä seksuaalisuuden toteuttamiseen verkkovälitteisesti samaan ikätasoon kuuluvien kanssa.
- **Kokeilunhalu on normaali ja iloinen asia, jota ei saa vahingoittaa tai käyttää hyväksi**

MIKSI JUURI MINÄ?

Tunne-elämän ja käyttäytymisen haasteet voivat olla häirinnästä johtuvan trauman seuraus, mutta myös sille altistava tekijä.

Häirinnän kokemukset saattavat olla osasyynä myöhemmin ilmeneville käytösoireille, tunne-elämän oireille, syömishäiriöille sekä esimerkiksi itsetuhoisuudelle.

Häirintätilanteet saattavat olla traumaattisia, mikä voi aiheuttaa hankaluutta hahmottaa omia rajoja tai pitää niistä kiinni.

Tämä puolestaan voi altistaa häirintää kokeneita henkilöitä uudelleen häirinnälle sekä muulle kaltoinkohtelulle.

Se että tietyt tekijät saattavat altistaa häirinnälle ei kuitenkaan tarkoita sitä, että häirintä olisi koskaan sitä kokevan vika.

Jokaisella meistä on oikeus henkiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen.

Aikuinen: etsi tietoa ilmiöistä. Pohdi etukäteen, mitä voit tehdä jos nuori tulee kertomaan häneen kohdistuneesta häirinnästä ja väkivallasta.

- 1. Kiitä lasta hänen luottamuksestaan ja usko nuorta.**
- 2. Keskustele nuoren kanssa rauhassa ja empaattisesti.**
- 3. Pyydä lasta tallentamaan asiaan liittyvä materiaali (esim. Kuvakaappaus / näytöntallennus / toisella laitteella otettu kuva puhelimesta jossa keskustelu on).**
- 4. Kannusta nuorta estämään ja ilmiantamaan kyseinen henkilö.**
- 5. Jos epäilet tai saat tietoosi, että nuorta kohtaan on tapahtunut rikos, tee rikosilmoitus.**
- 6. Tee rikosilmoitus tai ilmoitus lapseen kohdistuneesta rikosepäilystä.** Sinun ei tarvitse tietää, onko varmasti tapahtunut rikos / mikä rikos. Pelkkä epäily riittää.
- 7. Muistuta nuorta, että häntä kohtaan on toimittu väärin, eikä nuori itse ole syyllinen.**

Tärkeää muistaa: somessa nuori voi esimerkiksi haluta tutustua uusiin tyyppeihin tai kuulla kehuja ja kannustusta. Se on ihan ok. Sen sijaan on väärin, että toinen ihminen käyttää tätä toivetta hyväksi ja tekee väkivaltaa nuorta kohtaan.

Miksi nuori ei kerro kohtaamastaan häirinnästä ja väkivallasta?

- Voimakas häpeän ja syyllisyyden tunne. *"Tämä oli jotenkin minun vikani."*
- Pelko kertomisen seurauksista, kuten somen käyttörajoituksesta tai lastensuojeluilmoituksesta. *"Jotain pahaa tapahtuu jos kerron."*
- Pelko siitä, että tekijä kostaa jollakin tavalla nuorelle tai nuoren läheisille. *"Hän tekee minulle tai perheelleni jotain pahaa."*
- Halu pärjätä yksin/ kokemus ettei halua olla vaivaksi tai kuormittaa vanhempia lisää. *"En halua olla taakka. Vanhemmillani on tärkeämpiäkin asioita."*
- Tiedon puute siitä, miten toimia. *"En tiedä, mitä voisin sanoa tai tehdä tässä tilanteessa."*
- Häirinnän ja väkivallan normalisoituminen. *"Tämä on normaalia ja tätähän tapahtuu kaikille. Ei tästä tarvitse puhua sen enempää."*
- Epäusko siihen, että kertominen auttaisi. *"Minua ei uskota tai minua syytetään valehtelusta. Kukaan ei kuitenkaan ole mun puolella ja kaikki menee vain pahemmaksi."*

Sua varten somessa: miten ehkäistä häirintää somessa?

- **Lisäämällä tietoa:** kun nuori tietää, mitkä asiat ovat häntä kohtaan väärin, hän voi alkaa tunnistaa tilanteita paremmin.
- **Poistamalla häpeää ja syyllisyyttä:** muistuttamalla jatkuvasti, että häirinnän kohteeksi joutuminen ei ole oma vika.
- **Puuttumalla häirintätilanteisiin:** kun aikuiset puuttuvat asiattomaan somekäyttäytymiseen, aikuiset viestivät samalla, että tällainen ei ole hyväksyttävää.
- **Kouluttamalla ammattilaisia ja aikuisia:** mitä enemmän aikuiset tietävät nuorten kohtaamista ilmiöistä somessa, sitä paremmin he pystyvät ottamaan puheeksi, ennaltaehkäisemään ja puuttumaan nuoten kokemaan häirintään ja väkivaltaan.

Mitä jokainen voi tehdä?

- **Osoita kiinnostusta nuoren somen käyttöä kohtaan. Rohkaise kertomaan, jos somessa tulee jotain ikävää tai outoa vastaan.**

"Miten sun koulupäivä meni?" +

"Mitäs siellä tiktokissa oli tänään?"

"Valitse joku video minkä olet nähnyt tänään niin katsotaan se yhdessä!"

"Keiden kanssa oot tänään snäppäillyt?"

- **Tarjoa tukea, huomaa hätä.**

"Näin että sulle oli laitettu tosi ilkeä viesti instassa. Haluaisitko jutella siitä? Voidaan miettiä yhdessä mitä tuollaisille kommenteilte voi tehdä."

- **Ole empaattinen ja nuoren puolella. Usko nuorta.**

"Onpa tuo ihminen toiminut väärin sinua kohtaan. Uskon sinua, kun kerrot että näin on tapahtunut."

- **Tuomitse teko, jonka uhriksi nuori on joutunut. Älä tuomitse nuorta.**

"Sinua kohtaan on tehty väärin. Sillä ei ole mitään väliä, mitä olet tehnyt. Se tyyppi ei olisi saanut tehdä noin."

- **Selvitä ja kerää tarpeeksi tietoa tapahtuneesta.**

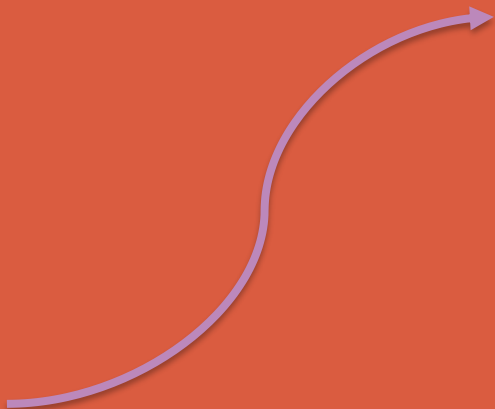
"Kertoisitko lisää siitä, mitä siinä tapahtui?" (Yritä selvittää KUKA, MISSÄ, MILLOIN, MITÄ)

- **Ole läsnä, pysy itse rauhallisena. Älä mene paniikkiin, älä kauhistele. Kiitä nuorta rohkeudesta kertoa.**

"Ei mitään hätää. Minä olen tässä. Vaikka sinulle on tehty noin, niin me selvittää tänästä. Kiitos, että kerroit ja luotit minuun."

**Jokainen meistä voi edistää väkivallattomuutta omalla tavallaan.
Jokainen meistä voi olla turvallinen aikuinen nuoren elämässä.
Jokainen meistä voi olla se, jolle nuori uskaltaa kertoa somessa
kokemastaan häirinnästä.**

sä oot upee.

kiitos!

tuleeko myöhemmin mieleen kysymyksiä tai ajatuksia?

Minerva Kettukuja
minerva.kettukuja@nicehearts.com
hanketyöntekijä ja digitaalisen nuorisotyön asiantuntija
Sua varten somessa /Loisto setlementti

tutustu Sua varten somessa –toimintaan ja materiaaleihin:

Instagram: @suavarten_official
TikTok: @suavarten_official
Snapchat: @suavarten_tiimi

